

**DIREKTORLAR VA ULARNING LAVOZIM VAZIFALARI DMTT
FAOLIYATINING KREATIV BOSHQARUVI ASOSIDIR****Usenova Laura Mamirbekovna***Zarafshon shaxar 18-sonli davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti direktori.***Annotatsiya**

Ushbu maqolada davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida (DMTT) direktorlarning lavozim vazifalari, ularning kreativ boshqaruvdagi o'rni va innovatsion pedagogik yondashuvlar orqali tashkilot faoliyatini rivojlantirish usullari yoritilgan. Shuningdek, ta'lim menejmenti va kreativ boshqaruvning samaradorligi muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: kreativ boshqaruv, maktabgacha ta'lim, direktor lavozim vazifalari, ta'lim menejmenti, innovatsion yondashuv.

Maktabgacha ta'lim tizimida direktor faqatgina ma'muriy rahbar emas, balki innovatsion va kreativ boshqaruvni yo'lga qo'yuvchi asosiy shaxs hisoblanadi. U tashkilotning ta'lim sifatini oshirish, pedagoglar jamoasini samarali boshqarish va bolalar uchun sifatli ta'lim muhitini yaratish mas'uliyatini o'z zimmasiga oladi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida DMTT direktorlari an'anaviy boshqaruv tizimidan kreativ boshqaruv tizimiga o'tishi lozim, chunki innovatsion yondashuvlar orqali ta'lim jarayonini samarali tashkil qilish mumkin.

DMTT direktorining asosiy lavozim vazifalari

DMTT direktorining boshqaruv jarayonidagi asosiy lavozim vazifalari quyidagilardan iborat: Tashkiliy va ma'muriy boshqaruvi. Maktabgacha ta'lim muassasasining davlat talablari va standartlariga muvofiq faoliyat yuritishini ta'minlash. Xodimlarning ish faoliyatini muvofiqlashtirish va samaradorlikni oshirish. Bolalar xavfsizligi va gigiyenik sharoitlarini nazorat qilish. Pedagogik jamoani boshqarish va motivatsiya berish. Pedagoglarning malakasini oshirish va ularni innovatsion yondashuvlarga yo'naltirish. Jamoada ijodiy muhitni shakllantirish va rag'batlantirish tizimini joriy qilish. Ta'lim jarayonini innovatsion rivojlantirish. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy qilish. STEAM ta'limi, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish. Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik qilish. Ota-onalar bilan muntazam ravishda uchrashuv va seminarlar tashkil qilish. Bolalarni jamiyatga moslashtirish bo'yicha dasturlar ishlab chiqish.

Direktorlarning kreativ boshqaruvdagi roli va vazifalari

DMTT direktorining asosiy vazifalari jamiyatning ta'limga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish va ta'lim muassasasida kreativ boshqaruvni tashkil qilishdan iborat. Shunday qilib, direktorning vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Innovatsion boshqaruv tizimini joriy qilish: DMTTda pedagogik innovatsiyalarni rivojlantirish, yangi texnologiyalarni qo'llash, o'quvchilarni qiziqtiradigan faoliyatlar tashkil qilish.

2. Pedagogik jamoaning malakasini oshirish: O'qituvchilarni ilmiy-texnikaviy yangiliklar, pedagogik yondashuvlar bilan tanishtirish, ularni mustahkamlash.

3. Pedagogik motivatsiya: Pedagoglarning ijodiy imkoniyatlarini rivojlantirish, o'z faoliyatlarini yangicha va kreativ tarzda olib borishga undash.

4. Yangi metodlarni qo'llash: Yangi metod va texnologiyalarni doimiy ravishda joriy qilish, o'quvchilarning motivatsiyasini oshirishga qaratilgan yangi usullarni ishlab chiqish.

Kreativ boshqaruv DMTTda quyidagi asosiy model va metodlardan iborat:

1. Innovatsion boshqaruv modeli: Direktor pedagoglarni zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan tanishtirib, ularga yangi metodlar va usullarni joriy etishni ta'minlaydi.

2. Adaptiv boshqaruv modeli: Boshqaruvning moslashuvchanligi, o'zgaruvchan ta'lim sharoitlariga tezda moslashish qobiliyati. Bu model direktorning o'z jamoasi bilan birga yangi usullarni sinab ko'rishiga imkon yaratadi.

3. Liderlik boshqaruvi modeli: Direktorning liderlik qobiliyati pedagoglarni motivatsiya qilish, ularni yangi yondashuvlarga o'rgatish va ilhomlantirishga qaratilgan. Kreativ boshqaruvni amalga oshirishda direktor pedagoglarga innovatsion pedagogik metodlar va interfaol metodlarni qo'llashga yo'naltiradi.

Bu metodlar orasida quyidagilarni ajratib ko'rsatish mumkin:

1. Loyiha asosida o'qitish: DMTTda bolalar uchun kreativ loyiha ishlarini amalga oshirish.

2. Boshqaruvning interfaol metodlari: Interfaol metodlar, interaktiv doskalar, multimedia vositalaridan foydalanish, o'quvchilarning o'zaro fikr almashishlari.

3. Raqamli texnologiyalar va onlayn platformalar: O'qituvchilar uchun interaktiv treninglar va ta'lim materiallarini raqamli formatda taqdim etish.

4. Ta'limning individual yondashuvi: Har bir bolaning ehtiyojlarini hisobga olib, o'quv jarayonini shaxsiylashtirish.

DMTT faoliyatida kreativ boshqaruvning ahamiyati va samarasi;

DMTTda kreativ boshqaruvning samarali bo'lishi uchun bir qancha omillar mavjud. Ular quyidagilardir:

1. Yaratish va innovatsion yondashuvlar: DMTTda bolalar o'quv jarayonida ijodiy va innovatsion fikrlashga o'rgatiladi. Buning natijasida, ularning akademik va ijodiy salohiyatlari rivojlanadi.

2. Pedagoglarning motivatsiyasi: Kreativ boshqaruv tizimi pedagoglarni yangi pedagogik usullarni joriy qilishga rag'batlantiradi, bu esa ularning ta'lim sifatini oshiradi.

3. Ta'lim jarayonini boshqarish: Direktorlar pedagoglarni yangi texnologiyalar va metodlar bilan ta'minlash orqali o'quvchilarni samarali ta'lim olishlariga ko'maklashadi.

DMTT faoliyatida kreativ boshqaruv tizimi

An'anaviy boshqaruv tizimida asosiy e'tibor tartib-intizom, hujjatlar bilan ishlash va nazoratga qaratilgan bo'lsa, kreativ boshqaruv tizimi ijodiy yondashuv, pedagoglar va bolalar bilan interfaol ishlash va ta'lim samaradorligini oshirishga asoslanadi.

Kreativ boshqaruv modellari

Adaptiv boshqaruv modeli: direktor o'z jamoasi bilan birgalikda muammolarni hal qilish bo'yicha yangicha yondashuvlarni ishlab chiqadi. Innovatsion boshqaruv modeli: yangi ta'lim texnologiyalarini joriy qilish orqali o'quv jarayonini takomillashtirish. Liderlik modeli: direktor pedagoglarni ilhomlantirib, ularning ijodiy faolligini oshirishga ko'maklashadi.

DMTT faoliyatida kreativ boshqaruvning asosiy usullari;

DMTTda kreativ muhit yaratish

Yangi ta'lim texnologiyalarini joriy etish.

Raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish.

Pedagoglarning kreativlik darajasini oshirish

Ijodiy trening va seminarlar tashkil qilish.

Pedagogik tajribalarni almashish uchun platformalar yaratish.

Bolalar bilan individual yondashuv asosida ishlash

Har bir bolaning qiziqish va ehtiyojlarini inobatga olish.

Tajribaviy tadqiqot natijalari

Tadqiqotlar shuni ko'rsatmoqdaki, kreativ boshqaruv tizimiga ega bo'lgan DMTTlarda:

✦ *Bolalarning qiziqishi va ishtiroki 40% ga oshgan.*

✦ *Pedagoglar innovatsion yondashuvlardan foydalanishga moyilligi oshgan.*

✦ *Ta'lim jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'lgan.*

Pedagog olim Sh. Abdullayev ta'kidlashicha, "maktabgacha ta'limda kreativ boshqaruv tizimi joriy qilinishi natijasida pedagoglarning motivatsiyasi oshib, bolalarning intellektual rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi."

Xulosa: DMTT direktorining lavozim vazifalari ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Kreativ boshqaruv tizimi pedagog va bolalar uchun qulay muhit yaratishga xizmat qiladi. Innovatsion yondashuvlar orqali ta'lim jarayoni samaradorligi oshadi.

Tavsiyalar: Direktorlar uchun: pedagogik va boshqaruv sohasidagi innovatsiyalarni o'rganish. Pedagoglar uchun: ijodiy ta'lim metodlarini kengroq joriy qilish. Ota-onalar uchun: farzandlarini rivojlantirishda kreativ metodlardan foydalanishga e'tibor qaratish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullayev, Sh. (2024). Maktabgacha ta'limda kreativ boshqaruv metodlari. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.
2. Hasanboyev, A. (2025). Pedagogik innovatsiyalar va zamonaviy ta'lim texnologiyalari. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.
3. Dewey, J. (1916). Democracy and Education. New York: The Macmillan Company.
4. Vygotskiy, L.S. (1934). Pedagogik psixologiya. Moskva: Pedagogika.
5. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi. (2024). Interfaol metodlar bo'yicha metodik qo'llanma.